

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı'nın Altın Politikaları Sempozyumu Açılış Konuşması

**Değerli Katılımcılar,
Sevgili arkadaşlar**

Hepinizi Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulu adına saygıyla, sevgiyle, dostlukla selamlıyorum.

Değerli Katılımcılar,

Shakespeare, Atinalı Timon'un ağzından altına dair şöyle söylemiş:

Altın sarı, göz kamaştırıcı, değerli altın!
Bunun şu kadarı karayı ak, çirkini güzel,
eğriyi doğru, adiyi soylu, yaşlıyı genç, korkağı yiğit eder,
...Ah tanrılar nedir bu? Niçin bu?
Rahiplerinizi, uşaklarınızı, yanınızdan kaçıırır,
Çeker güçlü insanların yastıklarını başlarının altından.
Bu sarı köle: din de kurar, din de bozar, kutsar lanetliyi.
Hırsızlara yer,
senatörlere kürsüde ün, şan, saygınlık kazandırır.
Haydi, git adı batası çamur!
Sen değil misin milleti birbirine düşüren"

Evet, yüzyıllardır, insanları peşinden koşturan, onların vazgeçilmez tutkusu haline gelen bu sarı metalin gücü nereden gelmekte? Gelecek zaman içerisinde yine bu gücünü koruyabilecek mi? Altın; kapitalist küreselleşmenin bu kriz döneminde de, hisse senedi, bono, gayrimenkul gibi sermaye biriktirme araçlarının yanında sürgit yerini koruyacak mı? Yoksa yerini başka bir şeye mi bırakacak? Altın üretim sisteminin bizlere bıraktığı nedir? Altın, stratejik bir maden midir? Yoksa Atinalı Timon' nun dediği gibi, "adı batası çamur" mudur?

Maden Mühendisleri Odamızın düzenlediği bu sempozyumda, geçmişten günümüze ve bu günden geleceğe doğru altının üretiminden tüketimine, ekonomi içerisindeki serüvenine bakarak, yukarıdaki sorulara da yanıt verileceğini, bizlerin uygulayacağı politikalara ışık tutacak önerileri alacağımızı biliyoruz.

Öncelikle Maden Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Üyelerini, Sempozyum Yürütme Kurulu Üyelerini, şüphesiz oda çalışan arkadaşlarımı böylesine önemli bir konunun programa dönüştürüp uygulamasındaki özverileri nedeniyle kutluyorum. Bu sempozyumda, değerli araştırmacılar, konunun uzmanları oturumlarda bilgilerini bizlerle paylaşacaklar, görüş ve önerileriyle konu aydınlanacak. Sunulan bildirimler yeni açılımlara neden olacak. Emek verenlere teşekkür ederim.

Değerli katılımcılar,

Kapitalist küreselleşmenin küresel krizi döneminde TMMOB, bu sempozyumda, bir varlık nesnesi olan altının sadece salt bir kazı, kırma eleme ve kimyasal proses olarak ele alınmayıp, insan yaşamını etkileyen ekonomik değer olma özellikleri yanında sosyal boyutu ile hukuki ve siyasal irade kullanım süreçlerinin de ele alınarak değerlendirilmesini önemsemektedir.

Değerli katılımcılar,

İnsanın ellerini ve aklını kullanmada yetkinleşmesi ile birlikte doğayı kendi gereksinimleri doğrultusunda düzenlemeye çalıştığını ve değiştirdiğini biliyoruz.

Başlangıçta salt biyolojik varlığını sürdürmek ve korunmak için sert kayalarda ve metallere basit aletler yapan ilk insanlar, süreç içinde estetik duygu ve düşüncelerinin gelişmesi ile bağlantılı olarak süs nesnelerini günümüzde hayret ettiğimiz, anlamaya çalıştığımız ve hayranlık duyduğumuz objeleri yapmışlardır.

Altın hava ve sudan etkilenmemesi, kolay işlenmesi, doğal renk ve parlaklığı gibi nedenlerle takıların, süs nesnelerinin ve kutsal objelerin temel hammaddesi olmuştur. Paranın değişim aracı olarak ortaya çıkması sonrasında para olarak kullanılmasıyla itibari değerinin sürekli artış gösterdiği biliniyor.

Feodalizmin egemen olduğu dönemlerde kral hazinelerinde konak ve saraylarda sahne alan altın; kapitalist üretim ilişkilerinin başlangıç döneminde para piyasasının altına dayandırılması ile merkez bankalarının karanlık kasalarında hapsedilmiştir. Yenilip, içilmeyen doğal ortamda bozunmayan, bozulmayan istenildiğinde kolaylıkla paraya dönüştürülen altın günümüzde de bir varlık belirteçidir.

Altın, şahısların tasarruf aracı, şirketlerin sermayeleri olarak korunmakta ya da altın üretimi ile ilgili madencilik alanında faaliyet gösteren şirketlerin, uluslararası boyutlarda arama ve üretim yapan altın tekellerinin hisse senetlerinin borsada değer kazanması veya kaybetmesinin önemli bir aracı durumundadır.

Altın aramacılığı ve işletmeciliği konusu insanlık tarihi kadar eski olmasına karşın ülkemizde konunun bilimsel ölçekte ele alınması 1930'lu yıllarda olmuştur. 1933 yılında 2189 sayılı kanunla Altın Arama ve İşletme İdaresi Başkanlığı kurulmuş, bu kurum 1935 yılında Maden Tetkik ve Arama Enstitüsünün kurulmasıyla işlevsiz hale gelmiş ve kapanmıştır. 1970 yılından sonra MTA Genel Müdürlüğü tarafından altına yönelik bilimsel ve teknik araştırmalara ağırlık verildiği görülüyor.

1980 sonrası düşük tenörlü altın yataklarının işletilmesinin ekonomik hale gelmesi, küreselleşmenin etkisiyle uluslararası şirketlere kanunla tanınan haklar ve devlet güvenceleri altın aramacılığı ve işletmeciliğinin büyük ölçeklerde yapılmasında etkili olmuştur.

Uluslararası ölçekte altın üretimi yapan şirketlerin bu alanı işgal etmeleri ülkemizde yaşanan antidemokratik yapının sonucudur. Madencilik faaliyeti yürüten devlet kuruluşlarında var olan kurum kültürleri yok edilmiş plansız, öngörüsüz günü kurtarmak adına yapılan çalışmalarla madencilik alanında dolayısıyla altın madenciliğinde boşluk yaratılmıştır.

Uluslararası sermayenin madencilığe yönelik ilgi alanının altın olması da bir tesadüf değildir. Sondajlı aramalarda maliyetlerin yüksekliği ve riskler ile zenginleştirme tesislerinin ilk yatırım masraflarının fazla oluşu, altın rafinasyonunun yurt dışında yapılması, yanlış politikalar kamununun bu konuda yatırım yapmasını engellemiştir. Altın işletmeciliği yöntem ve kazı işlemleri açısından diğer metal işletmeciliğinde uygulanandan farklı olmamakla birlikte zenginleştirme işi; kırma, eleme, kimyasal madde kullanımı ve atık kontrolü yüksek maliyetlidir. Altın işletmeciliği emeğin değerinin ve enerji maliyetlerinin, çevre duyarlılığının

yüksek olduğu kurallara uyulan ülkelerde sürdürülmesi zor bir faaliyettir. Oluşan ve oluşturulan koşullar uluslar arası sermayenin altın işletmeciliğinde yer almasına neden olmuştur.

Ülkemizde altın işletmeciliğinin Bergama'da başlanması ile gelişen süreçte yaşananlar ve yöre halkının mücadelesi Türkiye Demokrasi Mücadelesi tarihindeki haklı yerini almıştır. Bergama ve Eşme'de yargı kararlarına uyulmaması, arama ve işletme sürecinde çevre, ekonomi ve toplum arasında denge kurulmaması ve/veya bunun gereklerinin sağlanmaması bilinen konulardır.

Toplumun bileşenleri arasında da konu anlamsız bir şekilde çözümsüzlüğe endekslenmiştir. Altın işletmeciliği ve zenginleştirme faaliyetlerini mesleğin icrasının vazgeçilmezi olarak algılamının ya da eksik donanımla karşı çıkışın varlığını düşünmenin ortak aklın ışığında toplumsal faydayı yaratmayı öngören çalışmayı geciktirdiğini de görmek zorundayız.

Ülkemizde mücevherat sektörünün büyüklüğü göz önüne alındığında, çalışanlar yararına bu sektörün sorunları gözetilmeli ve çözüm bulma yönünde adım atılmalıdır.

Bir devletin Merkez Bankalarında ve halkının elinde altın birikiminin yüksek olması ülke için stratejik bir önemdedir. Bu husus göz ardı edilmemelidir. Altının stratejik bir maden olduğu kabul edildiğinde, mevcut maden kanununda bu doğrultuda düzenlemeler yapılmalıdır.

Tüm doğal kaynaklar gibi altının da, tükenen ve yenilenemez olduğu düşünüldüğünde işletmeciliğinde kamu yararı göz ardı edilmemelidir. Altının üretiminden kullanımına kadar her aşamasında kamu yararı gözetilmelidir.

Çevre faktörü göz ardı edilerek madencilik faaliyetinin yürütülmesi, mümkün değildir. Altın işletmeciliği; diğer maden işletmelerinden çok daha fazla doğaya atık bırakan bir işletmeciliktir. Getirdikleri yanında, götürdükleri düşünüldüğünde, bu işletmelerin sahipliği özel sektöre bırakılamaz. Gerçek sahibi halkımız olan ve yenilenemez özelliğinden dolayı gelecek nesillerimizin de hak sahibi olduğu altın dahil tüm stratejik madenlerimiz, kamu eliyle işletilmelidir.

Altın işletmeciliği yapılan yerlerde, yöre halklarının haklı mücadelesi sadece "çevre politikaları" ile değil, bununla birlikte "sınıfsal" bir temelden yükselmelidir. TMMOB bu mücadeleye omuz vermeye devam edecektir.

Değerli katılımcılar,

Biz inanıyoruz: Bu sempozyum süresince bilim insanlarının, teknik uygulamacıların, ekonomik, sosyal ve siyasal araştırmacıların, hukuk insanlarının görüş, öneri ve katkıları ile altın politikaları tartışılacak ve halkımızın aydınlık geleceğine yönelik yürüttüğümüz çalışmalarımızın anlam kazanması sağlanmış olacaktır.

Hepinize saygılar sunuyorum.